

Wstęp

W 10. tomie „Górnośląskich Studiów Socjologicznych. Seria Nowa” kolejny raz podejmujemy problematykę miejską ujmowaną w perspektywie zarówno krajowej, jak i zagranicznej. Redaktorzy tomu dr Agata Zygmunt oraz dr Andrzej Górny zaprojektowali trzy działy socjologicznej refleksji: kreowanie miasta, przestrzeń miasta a jakość życia oraz zagadnienia sprawiedliwości w praktykach miejskich.

W części zatytułowanej *Kreowanie miasta* znalazły się cztery artykuły.

Jerzy Leszkowicz-Baczyński wspólnie z Barbarą Marcinów podejmuje problematykę aktywności obywatelskiej, uwzględniając szerokie spektrum czynników inicjujących powstanie i utrwalenie się społecznych ambicji, postaw i potrzeb kreatywnego uczestnictwa w życiu miasta średniej wielkości. Szczególną uwagę koncentrują Autorzy na *nowych ruchach miejskich*. Ilustrację ukazanych procesów stanowi Zielona Góra.

Anna Langer skupia się w swoich analizach na kreowaniu miejskiej przestrzeni przez działaczy społecznych, biorąc za przykład miasto Lublin. Autorka uwzględnia trzy modele aktywności, opisując je w kategoriach działań alternatywno-kontestacyjnych, kooperatywno-konsensualnych oraz w kategoriach działań na rzecz pielęgnowania pamięci zbiorowej, obejmującej dziedzictwo kulturowe, miejską symbolikę czy rolę historycznych postaci w życiu miasta.

Klara Babińska podejmuje interesującą socjologicznie problematykę odpowiedzialności za indywidualne projekty jakości życia, analizując je w perspektywie francuskiej polityki społecznej dotyczącej ubóstwa. Autorka przedstawia i socjologicznie komentuje najważniejsze tendencje w obecnej polityce miejskiej, skoncentrowanej na kwestii zatrudnienia we francuskich dzielnicach priorytetowych, wpisujące się w imperatyw paradygmatu samodzielności i autonomii jednostki.

Aneta Bąk-Szołucha koncentruje swoje analizy na profilach kont facebookowych o nazwie „Hejted”. Jak czytamy w artykule, profile „Hejted” miały

być przestrzenią, w której każdy, bez żadnych ograniczeń i anonimowo, będzie mógł wyrazić swoje niezadowolenie: wytknąć błędy, skrytykować czy też ocenić negatywnie otaczającą go rzeczywistość społeczną. Krótkie ilustracje wpisów są zaczerpnięte z kont facebookowych Jastrzębia oraz Częstochowy.

Druga część tomu: *Przestrzeń miejska a jakość życia*, zróżnicowaną problematyką podejmowanych zagadnień obejmuje Rzeszów, Katowice oraz Poznań. Część tę otwiera artykuł Huberta Kotarskiego opatrzony tytułem *Miasto szczęśliwe? O jakości życia mieszkańców – przypadek Rzeszowa*. W szkicu znajdujemy między innymi konkluzję, że w ocenach mieszkańców Rzeszów przedstawiany jest jako miasto „czyste, zadbane, dobrze zarządzane, z innowacyjnymi nowinkami w postaci okrągłej, wiszącej kładki nad ruchliwą ulicą w centrum miasta czy przystanków autobusowych, które w zimie grzeją, a w lecie chłodzą. Mieszkańcy są zadowoleni, a w wielu kwestiach wręcz bardzo zadowoleni z obszarów tworzących obraz subiektywnej jakości życia w mieście”.

Również Rzeszów i warunki życia w mieście są przedmiotem artykułu Krzysztofa Piroga, który przedstawia i analizuje różne socjologiczne zmienne mające wpływ na ocenę zadowolenia z warunków życia miejskiego. Autor stawia tezę, że „osoby oceniające swoją jakość życia jako dobrą oraz bardzo dobrą lepiej oceniali warunki życia w Rzeszowie”.

Monika Żak oraz Michał Zielonka przedstawiają problem bezpieczeństwa i komfortu warunków życia w zdegradowanej przestrzeni miejskiej tworzącej centrum Katowic. Badania wskazały, że w centrum miasta znajdują się pewne punkty zapalne, które w sposób szczególnie dysfunkcyjny wpływają na życie jego mieszkańców.

Joanna Kołata skupia się w swoim szkicu na charakterystyce oczekiwań mieszkańców Poznania i ich ocenach przestrzeni publicznej miasta. Autorka wypracowała metodę badań, która oprócz jednoznacznej oceny jakości miejsca pozwala na wprowadzenie waloryzacji wyniku badań ze względu na oczekiwania jej użytkowników.

Trzecią część, zatytułowaną *Miasto (nie)sprawiedliwe*, otwiera artykuł Agnieszki Bugno-Janik oraz Marka Janika *Miasto sprawiedliwe w praktyce*. Autorzy, korzystając z doświadczeń osobistego zaangażowania w procesy miejskie, prezentują koncepcję rozwijania obywatelskiej świadomości i połączonej z nią sprawiedliwości, konstruowania map sprawiedliwości, ujmowaną w kontekście zrównoważonego rozwoju, który definiują również jako sprawiedliwość wewnątrz- i międzypokoleniową.

Ewa Dyk prezentuje formy i treści napięć społecznych w zespołach mieszkaniowych na przykładzie osiedla „Pod Dalnią” w Kielcach. Głównym celem przeprowadzonych badań było zdiagnozowanie stanu osiedla w aspekcie przestrzennym i komunikacyjnym oraz ukazanie przemian, jakie od lat zachodzą w jego strukturze. Uwagę skoncentrowano na zmianie modelu obsługi komunikacyjnej i problemie parkingowym, który generuje również inne problemy społeczne występujące w przestrzeni osiedla.

Justyna Anna Kościńska ogniskuje uwagę na analizach nierównomiernego dostępu do usług publicznych w przestrzeniach miejskich, uwarunkowaniach i społecznych konsekwencjach tych nierówności, co może ewokować „miejską niesprawiedliwość”.

W prezentowanym tomie znajdziemy także recenzje książek oraz przygotowane przez prof. Roberta Pykę sprawozdanie z aktywności naukowej Instytutu Socjologii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

Życzymy P.T. Czytelnikom naszego czasopisma intelektualnej satysfakcji podczas lektury zamieszczonych w nim opracowań.

Wojciech Świątkiewicz
 <http://orcid.org/0000-0002-8459-5114>